

[Lemborgn.]

direkte økonomisk støtte enten over en kortere periode, eller man gør det over finansloven livslangt til kunstnere, der er blevet almindeligt anerkendt. Kunstfondet har også andre støttemuligheder, og de bruges; men man kan vel sige, at legatorordningerne er kernen i vores kulturpolitik.

Jeg har ikke den opfattelse, at staten overhovedet ikke skal yde hæderslegater til enkelte store kunstnere. Alene mit ønske som konservativ om at bevare de historiske værdier, som er værdier, får mig til at acceptere dette officielle udtryk for beundring og respekt for det geniale. Lige siden hellenerne bespiste kunstnerne på Prytaneion, har det offentlige igennem Europas kulturhistorie vist sin respekt for det enestående.

Men det er ikke det samme som at uddele legater til næsten alle, der kan opfylde et vist mindstemål af kunstnerisk kvalitet. Et samfund, som er nødt til på den måde at gøre kulturpolitik til socialpolitik — og den udstrakte legatuddeling til de fleste af landets kunstnere er i realiteten socialpolitik — beviser derved sin akunstneriske holdning. Den åndelige afstumpethed, som er den materialistiske livsholdnings uvægerlige skygge, og som det euro-amerikanske menneske har gjort sig til discipel for, har lukket samfundet til for kunstneren og hans værk. Det slægtled, som er så stolt over sin kunstfondlov, er måske det mest akunstneriske, der nogen sinde har eksisteret. Vi bilder os ind her midtvejs i det 20. århundrede, at vi ikke har brug for kunst. Vi har brug for mad, for biler, for investeringer, for politik — men kunst? Den bitre virkelighed er, at man anser kunsten for pynt, i bedste fald for en luksus, omend af kvalitet, altså som noget, man kan undvære, ikke som noget eksistentielt. Det er derfor, kunstneren ikke kan eksistere mere i kraft af sine værker. Det er derfor, vi må give ham socialhjælp, for han tilhører den sidste proletariserede gruppe.

Selv om ingen kunstnere siger nej til støtten — og den, der ikke kan eksistere, siger

begribeligvis ikke nej — så kan han ikke, hvis han da ellers bare har den mindste respekt for den kunst, han frembringer, sige tak, for støtten er en typisk del af den tidsånd, som ved hjælp af legaterne forsøger at skjule sin konsekvente materialisme. Som ethvert andet menneske har kunstneren et behov for at nå en rimelig levestandard, og det bidrager man til med legaterne. Men som kunstner har han derudover brug for noget ganske andet, nemlig at blive anvendt af det samfund, han lever i, at føle sig som et lige så uundværligt led i samfundsmønsteret som ingeniøren, håndværkeren og tjenestemanden, at opleve, at samfundet anser kunstværket for at være lige så nødvendig en del af tilværelsen som broen og huset og den offentlige administration. Legatet som sådant giver ham det modsatte indtryk. Det er samfundets aflad, fordi det, godt skjult, skammer sig over, at man ikke mere indpoder den bildende kunst i det offentlige byggeri, ikke betaler forfatterne anstændigt for de bøger, bibliotekerne låner gratis ud, ikke bestiller værker af komponisterne og skuespil af dramatikere.

Jeg tror derfor, at tiden nu er inde til at stille det principielle spørgsmål til kunstpolitikken, om ikke principperne for støtte i langt højere grad skulle være en støtte til værket i stedet for til kunstneren, en direkte offentlig efterspørgsel efter kunstværker i stedet for socialunderstøttelser på finansloven. Det samme princip mener jeg burde gælde film og teater.

Ingen kan naturligvis sige noget om, hvorvidt og i hvilke retninger en sådan egentlig kulturpolitik ville påvirke kunstneren. Men det kan ikke udelukkes, at en manifestation af et samfundsbehov for kunst ville virke som en inspiration i sig selv og måske ændre vor tids kunstners fjendtlige holdning over for samfund og publikum til en mere positiv. Det er min opfattelse, at nok har kunstnerne altid hørt til blandt samfundskritikerne, men det er først i dette århundrede, at kritikken baseres i en privat oplevelse af isola-